

זמני כניסת השבת

Baltimore, MD - 8:12	Minneapolis, MN - 8:36
Brooklyn, NY - 8:05	Miami, FL - 7:55
Chicago, IL - 8:01	Monsey, NY - 8:07
Houston, Texas - 8:04	Montreal, Quebec - 8:19
Johannesburg, S. Africa - 5:12	Passaic, NJ - 8:06
Lakewood/Deal, NJ - 8:04	Toronto, Ontario - 8:36
London, UK - 8:52	Yerushalayim - 7:08
Los Angeles, CA - 7:45	Zurich, Switzerland - 8:57

בשבילי הפרשה

ישיבת מיר ירושלים

גיליון שבועי לתלמידי, בוגרי וידידי ישיבת מיר

פרשת פנחס, תשפ"ה

בשבילי הלכה

ע"י הרב הגאון מאיר צבי שפיצר שליט"א
הערות בענייני הלכה. הלכה למעשה יש לשאול לרב

ובני קרח לא מתו

ע' קדושין ל"א ע"ב מעשה אבימי שביקש אביו לשתות וכשהגיע לאביו כבר ישן אביו ועמד והרכין עצמו על אביו והמתין, ועד שנתעורר אביו זכה לפרש הפסוק מזמור לאסף. וע"ש תוס' "אך יש במדרש שאסף אמר שירה על שטבעו בארץ שעריה, משל לשפחה שהלכה לשאוב מים מן הבאר ונפל כדה לבאר והיתה מצטערת ובוכה עד שבאתה שפחת המלך לשאוב ובידה כלי של זהב ונפל אותו כלי שם התחילה הראשונה לשורר ואמרה עד עכשיו לא הייתי סבורה שיוציא שום אדם כדי שהוא של חרס מן הבאר שאינו נחשב ועכשיו מי שיוציא אותו של זהב יוציא כדי עמו, כך בני קרח שהיו בלועים כשראו שטבעו בארץ שעריה אמרו שירה אמרו מי שיוציא השערים יוציא גם אותנו לכך אמר אסף מזמור (תהלים ע"ט) שהוא ממשפחת קרח."

(ומקור מדרש זה בתנא דב"א בסדר אליהו רבא פרק ל' ע"ש עם שנויים. וע' רש"י שהעיר דשם לא אמרו כתוס' "בני קרח שהיו בלועים וכו' יוציא גם אותנו" אלא מי שיבנה ירושלים יעלה את אבי אבא.)

(וע' רש"י דצ"ל שחששו על אביהם כי הם לא ירדו לגיהנום, וכן נקט המהרש"א שם שפי' דזכה לזה אבימי בזכות כיבוד אב לומר פירוש בענין זה של כבוד אביהם. ובעיקר הגמ' ע' פרי צדיק קדושת שבת ז' דשכר כיבוד אב הצלחה בת"ת, ופי' כי מכבד זוכה לכבוד ואין כבוד אלא תורה.)

וצ"ע מה שייכות השערים ובני קרח כאילו ירדו למקום אחד, ועוד מהיכי תיתי שאמרו "מי שיוציא השערים יוציא גם אותנו" והרי אין כאן חשש של טרחא להוצאת בני קרח כמו במשל שהוא ענין של טרחא.

והנה ידוע מה שאומרים במוסף יו"ט והראנו בבנינו ושמחנו בתיקוננו, וצ"ע כפל לשון, ופי' מהריל"ד עפ"י רש"י סוכה מ"א ע"א דמקדש לעתיד לא יבנו אלא יבא משמים, ומצד שני הוכיחו שאנחנו נעשה בהמ"ק, ות' כי עיקר בהמ"ק יבא משמים אבל תיקון השערים יעשו בנינו, וזה לשון והראנו בבנינו ושמחנו בתיקוננו. ובהמשך שם אומרים והשב כהנים לעבודתם ולוים לשירם ולזמרם, וצ"ע ההמשך, ויש שכתבו עפ"י תוס' הנ"ל שהצלח בני קרח עם השערים, ולכן לויים לשירם.

הערות ותגובות בלש"ק או באנגלית יתקבלו
ברצון במייל bishvileihalacha@themir.org

הדרך לתקן את פרצת רמיסת השבת היא אחת

שאל אותם מרן המשגיח זצ"ל: מבקשים אתם למחות או לתקן את המצב?

ענו המארגנים: לכתחילה, ודאי שאנו רוצים לתקן את המצב, אך אם אי אפשר לתקן, אז לכל הפחות למחות על רמיסת קדושת השבת.

נענה מרן המשגיח זצ"ל ואמר: אם רוצונכם לתקן את המצב, הרי הדרך היא אחת, אם השבת תשמר אצלנו טוב יותר, ממילא תגיע השפעתה עד חיפה ותגדור את פרצותיה.

היה פעם שבקשו למחות על פעילות התחבורה הציבורית הפועלת בעיר חיפה תוך רמיסת קדושת השבת.

מארגני המחאה תכננו הפגנת המונים ברחובה של עיר ונגשו אל מרן המשגיח הגאון הרב יחזקאל לוינושטיין זצלה"ה על מנת שיואפשר לבני הישיבה לשבות בחיפה ולהצטרף למחאה.

בדבריהם הדגישו המארגנים שכמה ישיבות כבר הבטיחו את השתתפות תלמידיהן.

ושעיר עזים אחד לחטאת לה' (כח, טו)

מה נשתנה שעיר של ראש חדש שנאמר בו לה', אמר הקב"ה שעיר זה היא כפרה על שמיטת את הירח (חולין ס, ב).

צ"ב, למה צריך לכפרה זו, והרי הלבנה כדין נענשה על שביקשה למעט את החמה ואמרה אין שני מלכים משמשים בכתר אחד (חולין, שם)?

בגמ' (סנהדרין מב, א) הפליגו חז"ל בגודל עניינה של ברכת קידוש לבנה: "א"ר אחא בר חנינא א"ר אסי א"ר יוחנן, כל המברך על החדש בזמנו כאילו מקבל פני שכינה וכו'", "תנא דבי רבי ישמעאל, אילמלא לא זכו ישראל אלא להקביל פני אביהן שבשמים כל חודש וחודש דיים". ופירש"י: "אילו לא זכו למצוה אחרת אלא לזו, שמקבלין פני שכינה פעם אחת בחודש".

ובשעת קידוש לבנה, שהיא שעת קבלת פני אבינו שבשמים, תקנו חז"ל להתפלל "למלאות פגימת הלבנה ולא יהיה בה שום מיעוט". מוכח שאכן ענין גדול וחשוב יש במילוי פגימת הלבנה.

ביאר מרן ראש הישיבה שה"ת הגאון הרב חיים שמואלביץ זצלה"ה, בפרשת בריאת המאורות כתוב (בראשית א, יד) "יהי מאורות ברקיע השמים", וכתב בעל הטורים: "מארת חסר, שלא נברא להאיר אלא השמש, והירח לא נברא אלא כדי שלא יעבדו לחמה אם תהיה יחידה".

מבואר שהשמש היא יצירה כה נשגבה ומיוחדת, עד שאם תשלט לבדה יהיה מקום לטעות ולחשוב שהיא אלוה, ח"ו. ואמנם לבריאה לא היה כלל צורך בירח, אך כדי למנוע את הטעות נבראה הלבנה שאורה היה כאור החמה ממש וכל תפקידה היה למנוע טעות, שלא יעבדו לחמה.

אולם לאחר שנתמעטה הלבנה, הרי שיש מקום לטעות, ובעיניי ראיתי בתקופה בה שהינו עם בני הישיבה ביפן, כאשר מידי בוקר בשעת הזריחה, מאות אלפי אנשים נופלים אפיים ארצה בסגדם לשמש.

זו תפילתנו בשעת קבלת פני אבינו שבשמים: "למלאות פגימת הלבנה", מבקשים אנו לסלק את מקום הטעות מן העולם, שיהיה אור הלבנה כאור החמה ממש, ויכירו וידעו עובדי החמה כי אין ממש בעבודה זרה שלהם.

ועל ענין זה הצריך ה' להביא כפרה כביכול, על שנתמעטה הלבנה ונוצר מקום טעות ומכשול בעולם.

ליום הזיכרון השישים למרן רה"י הגאון הרב אליעזר יהודה פינקל זצ"ל / נאמר בהיכל הישיבה הקד'

אין הבדל! ואכן לא נטל לעצמו כלום. אין כזה מושג "הישיבה שלי".

ב. ואולי יש להוסיף עוד בזה אי' בתנד"א (פכ"ה) מפני מה נטמן במשכן עד היום הזה, כי קשה לפני הקב"ה להפסיד מה שעשאוהו הכשרים בנדבת לבם, ולעתידי לבא יבא הקב"ה וישרה שכינתו כמידה הראשונה.

ויש להוסיף ביאור, דהנה בתרומת המשכן במנין הסממנים, נמנו זהב כסף ונחושת וכו' ובסוף כתוב "אבני שהם ואבני מלואים לאפוד ולחושן", וכבר תמה האוה"ח, והא לכאורה לפי סדר חשיבותם ויקרותם היה לכותבם לאבני שוהם לפני "שמן למאור ובשמים לשמן המשחה" וכתב עפ"י ד' חז"ל, כי בהבאת אבני שהם ואבני המלואים, היה תביעה על הנשיאים שנתעצלו והביאום באיחור מה, ויש לתמוה דעדיין קשה דמה תשובה היא זו על כך שמנאום לא כסדר חשיבותם.

גם אי' באוה"ח על מה שנאמר והמלאכה היתה דיים והותר, ואי' בחז"ל שנעשה נס ואע"פ שהיה בתרומת המשכן יותר מהצורך, בכל זאת הכל נכנס לתוך המשכן שלא כדרך הטבע, ופירש באור החיים כי רצו שכל נדבות כלל ישראל יכנסו למשכן, וגם פה יש להסביר מה הענין בזה.

והפירוש פשוט, שהרי בקרא נאמר בשה"ש אפריון עשה לו שלמה רפידתו זהב וכו' ותוכו רצוף אהבה מבנות ירושלים, וזה קאי על המשכן, ותוכו רצוף אהבה, היינו האהבה של כלל ישראל שהיתה נכללת בנדבת לבם, והיינו, שכמים הפנים אל הפנים כביכול, שכשם שהי' מצד כלל ישראל אהבה בבנין המשכן בנדבת הלב, כן הקב"ה משרה שכינתו על עמו. והיינו שמבואר בזה שה"נדבה" היא היא שבונה את המשכן.

ועל כן אבני שהם ואבני מלואים נמנו כהסממנים האחרונים, כי בנין המשכן היה ע"י ה"נדבה" ועל כן האחרון לנדבה נמנה לאחרונה.

וזה גם הענין שנעשה נס שכל מה שהביאו ישראל בנדבת לבם הכל נכלל בבנין המשכן, כי מכיון שהנדבה היא שבונה את המשכן, על כן יש לכלול את כל נדבות בני ישראל במשכן. והרי זהו שורש מה שלמדנו שקשה לפני הקב"ה להפסיד מה שעשו הכשרים בנדבת להם, כי הנדבה שהיא שבונה ו"מקיימת" את המשכן.

אף אנו נאמר, הרי כל הנהגת רבינו היתה כולה "נדיבות", כי אז היה תומך בישיבות אחרות, ואף פה בארץ ישראל היה שולח כסף למקומות תורה אחרים כפי שספר בנו הראש ישיבה הגאון רבי בינוש זצ"ל, ואף למרחוק לכפר-חסידים היה שולח כסף וידוע כשהחזו"א רצה להקים מוסד וחיפש שותף הרי פשוט שרבינו הוא השותף.

וכל הנהגתו שישב מבוקר עד ליל והאזין לדברי תורה שאמרו אברכים, ולא היה הבדל אצלו בין אברכים מהישיבה לאברכים ממקומות אחרים והיה משלם לכל אחד במטבע הגונה, ולא עוד אלא שלאחרונה נודע שהיה בירושלים בישיבת עץ חיים הרב הגאון ר' ישעי' וינגרד זצ"ל שהיה גם נוהג לשמוע דברי תורה ולשלם על זה, ונודע, שכל זה היה כספים שנתן לו רבינו זצ"ל.

וזוכיר גם שהגאון ר' ישראל גרוסמן זצ"ל סיפר שבשנים הראשונות אחר הקמת המדינה, שהיה כמה מאנשי ירושלים שסברו לפי השקפתו לא כהנהגת רבינו זצ"ל בכמה ענינים, ומשך לא רצון לבא לאמר לפניו "תורה", והיה הגאון ר' ישראל גרוסמן אומר דברי תורה בשמם, ורבינו זצ"ל לא היה הבדל לפניו, ושלח להם את התמיכה במקום, וכל זאת מהנהגה הזו "לא לקח מישראל כלום" העיקר תורה, וכזו הנהגה של "נדבה", היא שעמדה ועשתה שלא ישלטו שונאים במעשי ידיהם, ומה שעשו הכשרים בנדבות לבם היה קשה לפני הקב"ה להפסידם.

ע"כ נכתב ע"י אחד השומעים
המשך דברי רבינו יובא בע"ה בשבועות הבאים

איתא בס' דרך עץ החיים (להרמח"ל) יעמוד אדם בכל יום ויבקש בלבו מה עשו הראשונים שכה חשק ה' בהם, מה עשה משה רבינו ע"ה מה עשה דוד משיח ד', ויעלה בשכלו מה טוב לאדם לעשות כן גם הוא וטוב לו.

ובאמת ביום הזכרון לראש הישיבה הסבא זצ"ל יש להתבונן מה עשה שכה חשק ה' בו, שהרי זכה להעמיד את הישיבה הק' באירופא בשנים לפני מלחמת העולם, בימי תפארתה הגדולים, ומכחו ובזכותו היתה הישיבה עולה כפורחת בגלות שנחאי, וגם זכה וחפץ ה' עלה בידו ליסד ולהקים את מרכז התורה בירושלים עד כי בא שילה, מה עשה שכח חשק ה' בו.

והנה בהלוויה לפני שישים שנה קרא עליו חתנו ראש הישיבה הגר"ח זצ"ל את דברי חז"ל על שמשון שאמר בתפילתו לפני שהפיל את הבית ואמר שמשון "אמצני אך הפעם, עשרים שנה שפטתי את ישראל ולא אמרתי לאחד מכם העבר לי מקל ממקום למקום", והנה שמשון הזכיר את שהי' שופט ישראל עשרים שנים, והוסיף ואמר "ולא אמרתי לאחד מכם העבר לי מקל ממקום למקום", והיינו שאם הי' נוטל משהו ל"עצמו" כי אז אינו יכול לבקש "אמצני אך הפעם", כי ה"נוטל לעצמו ואפי' משהו" זה משהו אחר, עכ"ד. ונתכוין לענין של שלימות המעשה, ואמר זאת "שישים שנה היה ראש ישיבה ולא נטל לעצמו כלום".

ויש להוסיף עוד, דהנה בחז"ל (מכילתא) עמש"נ בקרא "ויהי ידיו אמונה, בידו אחת שלא קיבל מישראל כלום, ובידו השניה אמר לפני הקב"ה רבש"ע על ידי הוצאת את ישראל ממצרים, ועל ידי קרעת את הים ועל ידי עשית להם ניסים ונפלאות וכך על ידי תעשה להם ניסים ונפלאות בשעה זו".

"כאשר ירים משה את ידו", זהו ידו אחת שהוציא את ישראל ממצרים, וכנגדה ידו אחת שלא קיבל מישראל כלום, וזהו ידיו אמונה, וזה ה"מעמיד" לוויה כי ירים משה את ידו וגבר ישראל.

וזה הפי' בדברי חז"ל, שמשון הגיבור זוכה ל"אמצני אך הפעם" על ידי שני הדברים כאחת, על ידי "עשרים שנה שפטתי את ישראל" וגם "ולא אמרתי לאחד מכם העבר לי מקל ממקום למקום", ואף הראש ישיבה זצ"ל לא קיבל מישראל כלום".

ויש להזכיר את שאמר הגאון רבי אליעזר פלצ'ינסקי זצ"ל כשאני רואה את גדלות הישיבה והצלחתה היום, אני יודע ומבין את זה, כי אני ראיתי בעיני איך שהראש ישיבה שלח את בחירי תלמידיו ליקח תורה מהגאב"ד מבריסק, וידע שכשיחזרו לאחר תקופה למיר, שוב תהי' הנהגתם באופן אחר, כפי שאכן כך היה, כשחזרו אח"כ למיר, ובכל זאת הוסיף ושלח והכל כדי להועיל להם להוסיף תורה ולהגדיל תורה, ובזכות מעשה זה כל הסייעתא דשמיא פה.

וגם נזכיר את שאמר הגאון רבי שלמה וולבא זצ"ל, שכשבא הראש ישיבה לאביו, הסבא מסלבודקא זצ"ל, ובא ליטול עצה האם לקחת את הגה"צ רבי ירוחם זצ"ל להיות משגיח במיר, וידוע שהסבא זצ"ל אמר לו שעליו לדעת כי אם רבי ירוחם יבא כי אז הכל יהיה ר' ירוחם זצ"ל, ואמר הראש ישיבה זצ"ל שזה על דעת כן, ואמר לו הסבא זצ"ל אם כן אדברא תביא את ר' ירוחם, ואכן כך הוה. וכפי שראיתי במיר "הכל היה סביב ר' ירוחם". והוסיף הגר"ש וולבא: ולא עוד, אלא שבערב ימים טובים, לעת שהראש ישיבה רצה לתת "חלוקה" לבחורים ליום טוב, אמר שיש לתת את החלוקה על ידי רבי ירוחם כדי "לחזק את המעמד של רבי ירוחם". מבהיל הרעיון.

זה ממש "לא נטל מישראל כלום", ולא עוד, אלא שהגאון רבי ארי' פינקל זצ"ל, סיפר בשם הרה"ג ר' שמשון רפאל ווייס שפעם לעת משבר כספי משהגיע לא"י לעזור לישיבה הקד' והנה הוא רואה שרבינו זצ"ל נותן כסף עבור שטיקעל תורה לתלמיד חכם שלא היה מלומדי הישיבה כמנהגו מאז, אמר לו והרי המצב בהישיבה הק' הינו מצב קשה, ואמר לו "וכי כך לימדתי אותך "הישיבה שלי, הישיבה לא שלי"? הכל אותו דבר!

BELOW IS AN ENGLISH ADAPTATION OF THIS WEEKS' PARSHA PREVIEW WHICH CAN BE HEARD LIVE EVERY WEDNESDAY AT 2:15 PM

Every Idea is a Letter From Hashem

Harav Hagaon Ahron David Shlita

In Parshas Pinchas, Rashi teaches an incredible idea: Pinchas remembered the halachah that הבועל בו ארמית קנאים פוגעים בו and told it to Moshe, who answered with a fascinating response: קריינא דאיגרתא איהו ליהוי פרוונקא – the one who reads the letter should be the one to implement it.

Perhaps this principle contains a major lesson for us. The Eibishter sends everyone good ideas all the time – do this mitzvah, learn this, go there, review that Gemara.

Pinchas had an idea: Zimri deserves to be killed. He asked Moshe Rabbeinu what to do, and Moshe responded, “You be the one to do it.” Similarly, every idea Hashem sends you is like a letter – an igeres – and you’re the one reading the letter. If Hashem sent the letter to you, He wants you to carry it out.

There’s a famous Ramban in Sefer Emunah U’bitachon that explains the passuk אם תעירו ואם תחפץ שתחפץ עד תעוררו את האהבה to mean that if you have a good idea, make it a cheifetz. Do something with it. Don’t just waste it.

Hashem is leading us in life, telling us what to do. Everyone has different ideas, a different neshamah. The Chofetz Chaim had an idea: to write the Mishnah Berurah. That was an idea Hashem sent him. He asked the gedolim and they said, “Yes, do it”. You got the igeres, you do it.

Rav Chaim Volozhiner also had an idea: to open a yeshiva in Volozhin. He asked the Gra, and the Gra said, “No, not yet. Wait.” A few years later, the Gra told him to open the yeshiva. So if you have an idea, ask your rebbi: is the idea good, when should I do it, how should I do it? But don’t waste the idea.

Hashem’s Advice for Your Life

Everyone wants to know how to live life: What’s my tafkid? You have an idea – Hashem sent you instructions. Hashem is leading you all the time.

The Chazon Ish used to send letters to people to give them chizuk. These letters were gold, silver, diamonds. His sefer is not so easy to learn, but his letters are easier. They’re moradik letters, because they were the ideas of the Chazon Ish for how to give chizuk to people.

Once, as a bachur learning in Mir, I had an idea: I must see Rav Chatzkel Levenstein. If I don’t, I’ll regret it all my life. So I traveled to Bnei Brak to see him. The trip took all day, but I saw him. I still see him now. It was unbelievable. He was a malach Elokim.

I had another idea: I must see Rav Moshe Feinstein. So I went to see him in downtown New York, and I spoke to him and shook his hand. Moradik. All my life I remember – I spoke to malachei hashareis.

Rav Boruch Ber heard that there was an old rav, far away, who saw Rav Akiva Eiger. He traveled a long time to see him.

The Chida writes in Shem HaGedolim that he saw the Pnei Yehoshua, and he saw the Shechinah on his face.

We, too, have to see gedolim. Speaking to them is better, but even just seeing them is worthwhile.

You have to use your ideas. Don’t waste them.

Hashem is sending you an igeres, a letter. Reuven – do this, go here. Go make a chizuk in Torah, mitzvos, tefillah. Go see gedolim, go learn, go review.

Hashem should help us take the mussar of קריינא דאיגרתא איהו ליהוי פרוונקא. We should all follow our ideas, and Hashem should grant us all the yeshuos, and help us become gedolei Torah.